

Mocne i słabe strony kierunku *Law and Economics* z punktu widzenia nauk prawnych

prof. nadzw. dr hab. Paweł Chmielnicki
(Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie)

dr Hubert Kaczmarczyk
(Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach)

Streszczenie

Część I. Prof. dr hab. Paweł Chmielnicki

1. Badania „głównego nurtu” w dziedzinie nauk prawnych i badania „głównego nurtu” w dziedzinie nauk ekonomicznych jako nauki zideologizowane i zutilitaryzowane. „Samozadowolenie” środowisk naukowych w dziedzinach prawa i ekonomii spowodowane zaspokojeniem bieżących potrzeb polityki i praktyki. Konsekwencje tego zjawiska dla rzetelności dyskusji naukowej.
2. Badania „głównego nurtu” nad prawem jako dociekania oparte na fałszywym utożsamieniu wiedzy o prawie z wiedzą o regułach ładu aksjonormatywnego.
3. Badania „głównego nurtu” ekonomii nad zachowaniami człowieka gospodarującego jako dociekania oparte na fałszywym utożsamieniu reguł wymiany towarowo – pieniężnej ze wszystkimi regułami ładu aksjonormatywnego.
4. „Białe plamy” i niekonsekwencje w badaniach naukowych nad systemem prawa i ekonomią. Brak refleksji nauk prawnych („głównego nurtu”) nad społeczno – ekonomicznymi (materialnymi) źródłami prawa. Brak refleksji nauk ekonomicznych („głównego nurtu”) nad konsekwencjami wynikającymi z cech gatunkowych człowieka (m.in. rywalizacja o osiągnięcie pozycji dominującej w obrębie zbiorowości).
5. Perspektywy usunięcia mankamentów podejść badawczych w dziedzinie nauk prawnych i w dziedzinie nauk ekonomicznych. „Niszowe” podejścia badawcze w dziedzinie prawa i w dziedzinie ekonomii. Przesłanki atrakcyjności kierunku badawczego „prawo i ekonomia” (L&E).
6. L&E jako szansa na rekonstrukcję kompletnych schematów działania człowieka. Szansa na uzupełnienie „białych plam” nauk prawnych o świadomość właściwego kontekstu społecznego norm prawnych: „opakowanie, a nie produkt”. Szansa na uzupełnienie „białych plam” nauk ekonomicznych o świadomość właściwego kontekstu instytucji prawnych i politycznych: „dobrodziejstwo, a nie ograniczenia”.
7. Zagrożenia dla powodzenia kierunku badawczego (L&E). Brak zdolności do wyjścia poza getto „głównokierunkowego” myślenia nauki ekonomii o regułach ładu aksjonormatywnego. Traktowanie instytucji prawnych na zasadzie warunku zadanego. Brak zdolności do przełamania pozytywistycznej koncepcji nauk prawnych. Ignorowanie konieczności rekonstrukcji normy w oparciu o informacje nie zagregowane w systemie prawa.

Część II. Dr Hubert Kaczmarczyk

Austriacka krytyka głównego nurtu ekonomii (hayekowska krytyka teorii równowagowych), krytyka narzędzi matematycznych. Różnice w spojrzeniu na ekonomię jako przyczyna różnicowania zaleceń co do polityki i prawa. Ekonomia jako nauka prakseologiczna (poglądy Ludwiga von Misesa o ludzkim działaniu). Różnice w formułowaniu wniosków na temat roli prawa w społeczeństwie. Zasadnicze różnice w spojrzeniu na rolę praw własności, kosztów transakcyjnych (twierdzenie Coase'a i in.). Wykorzystanie nieortodoksyjnych podejść teoretycznych szansą na rozwój kierunku L&E.